

Norsk Ornitologisk Forening (NOF)

Sandgata 30 B
N-7012 Trondheim

Telefon: (+ 47) 73 84 16 40
Bankgiro: 4358.50.12840
Org. nr.: 970 089 748 NVA

e-post: nof@birdlife.no internett: www.birdlife.no

Trønderenergi (sormarkfjellevindpark@tronderenergi.no og post@tronderenergi.no)
Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) (nve@nve.no)

Deres ref.	Deres kontaktperson	Vår ref.	Vår kontaktperson	Dato
			Martin Eggen	20.06.2019

Krav om stans i byggingen av Sørmarkfjellet vindpark

Dette brevet sendes både Trønderenergi og NVE, og vi ber om snarlig svar fra begge parter. NOF mener arbeidet med å realisere Sørmarkfjellet vindpark må stanses umiddelbar etter at det nå enstydig og uten usikkerhet er slått fast at hubroen finnes over hele planområdet. Dette står i kontrast til hva som kom frem i konsekvensutredningen som ble laget tilknyttet konsesjonsbehandlingen, samt tidligere klagevedtak, sist om utvidet planområde 27. september 2016. Som utbygger har Trønderenergi et selvstendig ansvar for å vurdere om videre anleggsarbeid er i tråd med gjeldende lovverk, jfr. naturmangfoldloven. Konsesjonsmyndighet NVE må vurdere om konsesjonen må ansees å være ugyldig etter energiloven.

Situasjonen rundt hubro ved Sørmarkfjellet 20. juni 2019

Notat nr. 3 - 2019¹ fra Nord universitet oppsummer funnene av hubro av hubro etter diverse undersøkelser våren 2019. Her skrives det at det nå er påvist 1-2 hubro hanner ved hjelp av opptakbokser, og disse hannene brukte hele Sørmarkfjellet. Det ble registrert en hunn en kveld i ett område. Selv om det ikke er funnet hekkeplassen, så er det ingen tvil om at tilstedeværelse av både hann og hunn av hubro i et område med så mange alternative hekkeplasser, må anses som et hekkeområde for hubro. Hubroen kan veksle mellom ulike reirplasser innenfor et territorium, og hekker heller ikke nødvendigvis vellykket hvert år. Det er dokumentert fra Norge at en bestemt reirplass for hubro kan brukes gjennom flere tusen år. Det skrives at de påviste observasjonene av hubro viser at Sørmarkfjellet er et attraktivt område for arten.

Tiggelyder fra hunnen er registret i forskernes område 3. Nord universitet skriver at det vil det være stor sjans for at et hubropar vil gå til hekking i 2020, selv om de evt. ikke hekker i år. Samtidig konkluderer man med at sjansene for at hubroen forlater Sørmarkfjellet når det blir vindkraftverk der, er store. Jaktarealet blir mindre, antall byttedyr i dette området blir færre, og hubro er en art som er utsatt for kollisjoner med vindturbiner. Hubro er også ekstremt sensitiv ovenfor forstyrrelser. Hubroer lever lenge og reproducerer sjeldent hvert år. Reduksjon i egnede jaktområder og forhøyet voksendødelighet er blant faktorene som har ført til at arten nå er sterkt truet, etter 100 år med bestandsnedgang, og den norske bestanden på 451- 681 par er sannsynligvis fortsatt nedadgående.

Ny kunnskap om hubro må få følger

Det er avslørt store mangler ved konsekvensutredningen som ble laget når konsesjonen i sin tid ble gitt. Konklusjonene herfra er lagt til grunn for MTA-planen², der det står: «Konsesjonsområdet er ikke regnet for å være optimalt habitat for hubro». Tidligere utredninger legger altså til grunn at andre områder i nærheten er viktigere og bedre som jakt og hekkeområder for hubro. Grunnlaget for slike påstander er

¹ Referanse: Husby, M. & Eriksen, A. Registreringer av hubro på og ved Sørmarkfjellet, Flatanger og Osen kommuner, i mai og juni 2019. Nord universitet, Notat nr. 3 – 2019. 21 s.

² Sundsdal, K. & Jenssen, Ø. W. (2018) Miljø-, transport- og anleggsplan (MTA) med detaljplan for Sørmarkfjellet vindkraftverk *Multiconsult*.

ikke tilstede. Det foreligger også observasjoner i hekketiden på Sørmarkfjellet i tidsrommet 1987-2010 (Rovbasen).

Den nye kunnskapen fra Nord universitet viser at Olje- og energidepartementets klagebehandling i 2016³ ble gjort på mangelfullt grunnlag. Den slår fast at det ikke finnes holdepunkt for å si at hubroen hekker i planområdet, og dermed at de negative effektene av vindkraftverket ikke er av et slikt omfang at det kommer i strid med naturmangfoldloven § 5. Denne paragrafen slår fast at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Så langt det er nødvendig for å nå dette målet ivaretas også artenes økologiske funksjonsområder og de øvrige økologiske betingelsene som de er avhengige av.

Naturmangfoldlovens § 6 om den generelle aktsomhetsplikten sier: «Enhver skal opptre aktsomt og gjøre det som er rimelig for å unngå skade på naturmangfoldet i strid med målene i §§ 4 og 5. Utføres en aktivitet i henhold til en tillatelse av offentlig myndighet, anses aktsomhetsplikten oppfylt dersom forutsetningene for tillatelsen fremdeles er til stede». NOF mener at den nye kunnskapen om hubroens forekomst i området medfører at forutsetningene for tillatelsen til å bygge vindkraftverk på Sørmarkfjellet er ikke til stede, noe Trønderenergi må svare for dersom de fortsetter arbeidet. Vi viser til Ot.prp. nr 52 (2008-2009)⁴, kapittel 21, side 377. Lovproposisjonen (også kalt «spesialmotivene») er viktig å lese for å forstå hva departementet har ment med de ulike paragrafene.

Her står det:

Tillatelsens betydning for aktsomhetsplikten går uttrykkelig frem av annet punktum. En forutsetning for at aktsomhetsplikten antas oppfylt, er at virksomheten utføres i henhold til tillatelsen. I dette ligger for det første at de forutsetningene som ligger til grunn for tillatelsen, f.eks. om hvilke skadevirkninger tiltaket kunne få, fremdeles er tilstede, og at det f.eks. ikke foreligger ny kunnskap om skadevirkningene av tiltaket som det antas tiltakshaver burde kjenne til. For det andre ligger i dette at virksomheten utføres i samsvar med innholdet i tillatelsen. For aktiviteter knyttet til virksomheten som ikke er uttrykkelig regulert i tillatelsen, gjelder aktsomhetsplikten etter § 6 på vanlig måte. Er det f.eks. gitt en byggetillatelse i et område der byggematerialer må fraktes gjennom et hekkeområde for fugl, vil aktsomhetsplikten gjelde for denne ferdsele.

Endrer forutsetningene for tillatelsen seg, f.eks. ved at virksomheten viser seg å få større skadevirkninger enn antatt, vil også aktsomhetsplikten gjelde som ellers. Et eksempel på en slik situasjon er at man under et utbyggingsarbeid kommer over en sterkt truet art som vil bli ødelagt, uten at man var klar over at arten fantes i området da tillatelsen ble gitt.

Annerledes stiller det seg når forutsetningene for tillatelsen endrer seg, f.eks. ved at virksomheten medfører andre virkninger enn antatt eller opplyst. Aktsomhetsplikten vil da tre inn, siden virksomheten ikke lenger kan sies å foregå «i henhold til» tillatelsen eller bakgrunnen for denne. Det kan også tenkes at tillatelsen ikke gir svar på hvordan alle sider ved virksomheten skal utøves, f.eks. kan det tenkes at virksomheten trenger en tillatelse til inngrep ved etableringen, mens selve driften kan skje uavhengig av tillatelsen. Det som ikke dekkes av tillatelsen, vil da være omfattet av aktsomhetsplikten på vanlig måte. Bestemmelsen gjelder kun for aktsomhetsplikten etter § 6 og påvirker ikke de krav som stilles til aktsomhet eller objektivt ansvar etter den privatrettslige erstatningsretten.

Også NVE må snarlig innse at forutsetningene for konsesjonsvedtaket nå er endret. I energilovens § 10-3, Overtredelse av vilkår og pålegg, fjerde avsnitt heter det:

³

https://www.regjeringen.no/contentassets/ca6e39d6cae44f0ba599899470f561d2/skmbt_c65416092708160.pdf

⁴ Fra Ot.prp. nr. 52 (2008–2009) Om lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven)

Dersom konsesjon er gitt på grunnlag av uriktige eller ufullstendige opplysninger om forhold av vesentlig betydning, eller konsesjonæren overtrer denne lov eller bestemmelser eller pålegg gitt i medhold av loven, kan konsesjonen trekkes tilbake.

NVE la til grunn at det ikke hekker hubro i planområdet da de ga konsesjonen, noe senere klagebehandlinger også har gjort. Hubroen har en så høy status på rødlisten for fugler og i norsk forvaltningssammenheng at det må sies å ha vesentlig betydning.

Videre nedbygging og fragmentering av hubroens territorier og jaktområder er uansvarlig, og ensbetydende med negativ påvirkning på hubrobestanden. Dette vil kunne bety fortsatt synkende bestand, på tvers av nasjonale målsetninger. Vindkraftas påvirkning på hubroen er systematisk bagatellisert av NVE, der kunnskapsmangel har vært en viktig driver for å tillate nedbygging av hubroens jakt- og leveområder. Forvaltningsrådene for hubro anbefaler ikke vindkraft i hubroens leveområder. Arten reagerer negativt på menneskelig infrastruktur og tilstedeværelse. Det er ikke tilfeldig at hubroen dukker opp som part der vindkraft planlegges når man i stor grad ønsker å legge vindkraft i villmarkspregede områder. Vindkrafta reduserer jaktareal og gir hubroen færre byttedyr tilgjengelig. Nyere internasjonal forskning viser at det større risiko for kollisjon med vindturbiner enn tidligere antatt, og som NVE har lagt til grunn når de har gitt tillatelser.

Her kan det vises til Miljødirektoratets fagrapport om fugl⁵, der det står om hubro: *Hubroen er nattaktiv og dens spesialiserte nattsyn, kan være en årsak til at den er sårbar for kollisjoner med menneskeskapt konstruksjoner, slik som kabler, ledninger, vindturbiner. Artens sårbarhet for vindkraftutbygging støttes av dokumenterte funn av drepte hubro fra vindkraftverk i Spania, Tyskland, Bulgaria og Frankrike som viser at vindkraft kan være en trusselfaktor. Videre skrives det at: For hubro er det de samlede tekniske inngrepene, habitatødeleggelsene og forstyrrelsene som sannsynligvis vil medføre størst negativ påvirkning ved en vindkraftutbygging.»*

Trønderenergis redegjørelse for videre fremdrift, inkl. undersøkelser og tiltak for å hensynta hubro (jfr. e-post sendt 18. juni 2019) er ikke tilfredsstillende. Hele prosjektet Sørmarfjellet vindpark må stanses. Dette inkluderer også veien man nå arbeider på. Dette er en del av vindkraftverket, og det er ikke hensiktsmessig å fortsette dette arbeidet når det ikke er forsvarlig å bygge på Sørmarkfjellet.

For Norsk Ornitologisk Forening

Kjetil Aa. Solbakken

Kjetil Aa. Solbakken, generalsekretær

KOPI:

Klima- og miljødepartementet (postmottak@kld.dep.no)

Olje- og energidepartementet (postmottak@oed.dep.no)

Fylkesmannen i Trøndelag: (fmtlpost@fylkesmannen.no)

Flatanger kommune: (postmottak@flatanger.kommune.no)

Miljødirektoratet (post@miljodir.no)

Berre Nielsen AS (berrenielsenas@online.no)

Tore Løkke AS (firmapost@lokke.com)

⁵ <http://webfileservice.nve.no/API/PublishedFiles/Download/201903419/2729542>